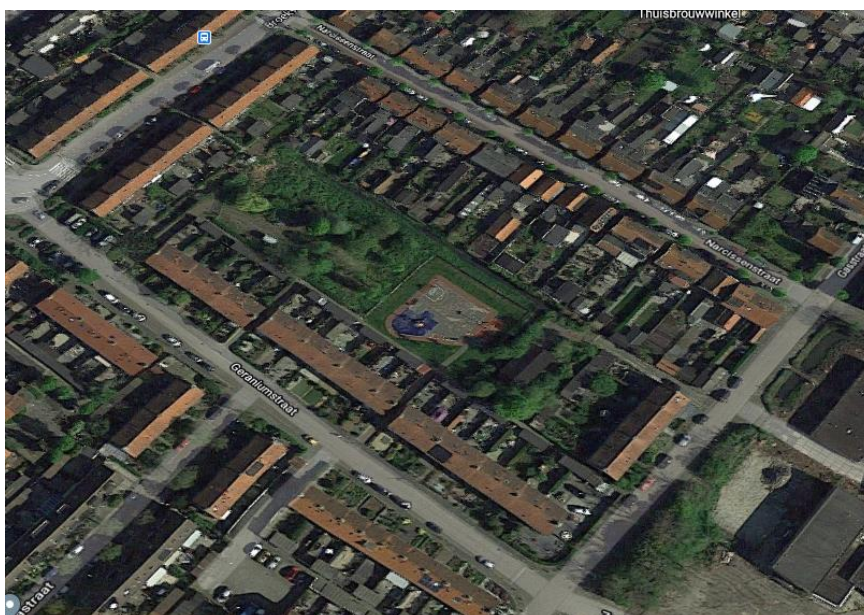

ONDERZOEK NATUURWETGEVING (Quick Scan Flora & Fauna) & BEOORDELING NATUURCONDITIE binnenterrein Bloemenbuurt Lisse

(Moordrecht, 3 maart 2021)
Update & aanvulling 19 januari 2023
in opdracht van Gemeente Lisse

Nader onderzoek in het kader van de natuurwetgeving
t.b.v. herinrichting binnenterrein
Broekweg – Gasstraat (Bloemenbuurt) te Lisse

foto voorpagina: vogelvlucht van het werkterrein

Voor gewaarmerkte rapportage,
contact opnemen met GroenTeam

onderzoek en rapportage onder verantwoordelijkheid van:
drs. John Mulder, veldverkenning en habitatbeoordeling
ing. Jan Oosterbaan, eindrapportage en advies

INHOUDSOPGAVE

pagina

1 INLEIDING

1.1 Situering en ingreep.....	4
1.2 Algemene informatie over de Natuurtoets als instrument.....	6
1.3 Onderzoeksplan.....	10

2 BRONNENONDERZOEK SOORTEN

2.1 Vaatplanten	12
2.2 Zoogdieren	13
2.3 Broedvogels.....	14
2.4 Amfibieën en reptielen	14
2.5 Vissen.....	15
2.6 Ongewervelde soorten.....	15
2.7 Conclusies uit beschikbare gegevens	16

3 LOCATIEONDERZOEK

3.1 Toetsing vigerende regelgeving gebiedsbescherming.....	17
3.2 Verkenning werkgebied en habitatbeoordeling.....	17
3.3 Algemene natuurbeoordeling	24

4 SAMENVATTENDE CONCLUSIES

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

GEBRUIKTE TERMEN EN AFKORTINGEN

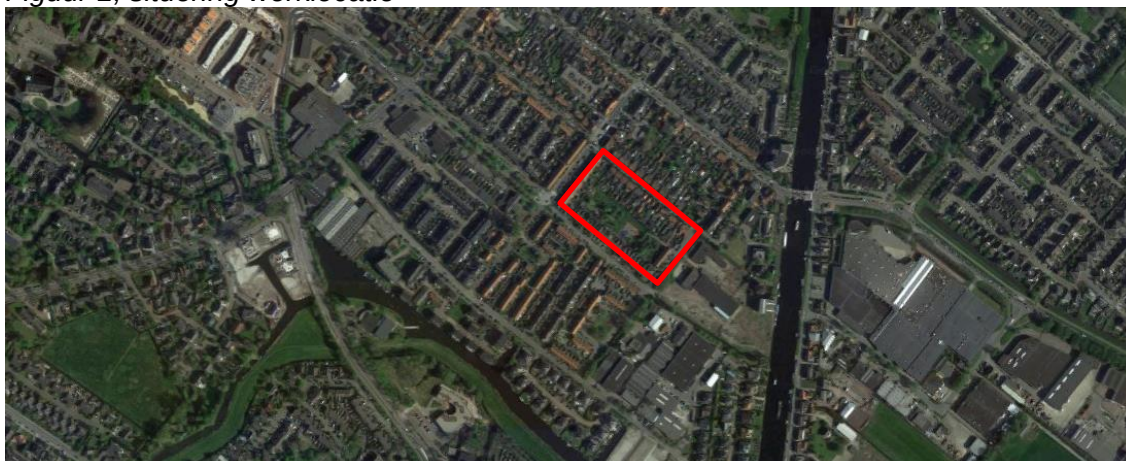
1 INLEIDING

1.1 Situering en ingreep

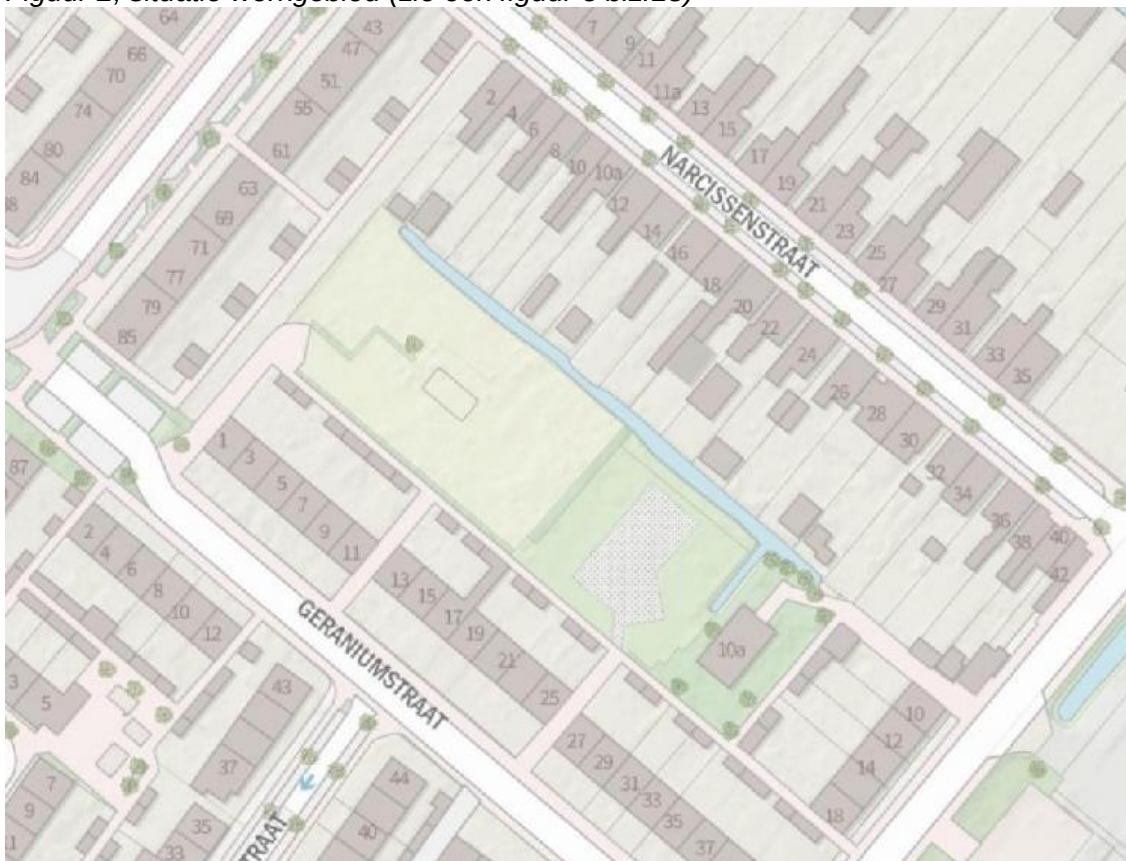
Situering plangebied

De werklocatie betreft een binnenterrein tussen woonblokken aan de Geraniumstraat, Broekweg, Narcissenstraat en Gasstraat binnen de bebouwde kom van Lisse (zie figuren 1 & 2). Het terrein is kennelijk als gemeentewerf in gebruik geweest.

Figuur 1, situering werklocatie

Figuur 2, situatie werkgebied (zie ook figuur 3 blz.18)

Voorgenomen ingreep

De ingreep omvat herinrichting van het binnenterrein, waarbij het einddoel nog niet geheel bekend is. De werkzaamheden omvatten in ieder geval het volgende:

- uitbaggeren van de aanwezige sloten (blauwe pijlen figuur 2)
- verbreden van de sloot langs de noordostrand van het binnenterrein;
- verbindingen van de sloot richting Geraniumstraat-Broekweg (grotendeels ondergronds) en naar de watergang langs de Gasstraat (ondergronds);
- verwerking van de uitkomende specie en grond over het terrein.

En mogelijk ook:

- rooien van bomen/ struiken en opschonen van het terrein (afval, oude verhardingen).

Thans toegevoegd:

- sloop aanwezige loods.

Deze werkzaamheden vallen in het kader van de regelgeving, onder 'ruimtelijke ingreep'.

Onderzoeksverplichting

De Wet Natuurbescherming (Wnb) en het provinciaal natuurbeleid verplichten een initiatiefnemer om bij ruimtelijke ingrepen de daardoor veroorzaakte effecten op (mogelijk) aanwezige zwaarder beschermde planten en dieren, nader te onderzoeken.

Dit onderzoek moet leiden tot beoordeling van de eventueel te verwachten natuurschade en bestaat uit de volgende onderdelen:

- * Er moet worden aangetoond in hoeverre ontheffingsplichtige soorten Wnb van verstoring of bedreiging door de ingreep kunnen worden uitgesloten, danwel dit onoverkomelijk zullen ondergaan (soortbescherming, zie hierna).
- * Er moet worden aangetoond in hoeverre gebiedsbescherming met betrekking tot Natura 2000 of met betrekking tot Natuurnetwerk Nederland (NNN) in het geding is (gebiedsbescherming, zie hierna).
- * Volgens het in de Wnb opgenomen Besluit natuurbescherming moet er tevens aangegeven worden of er uitstoot van stikstof als gevolg van het project is te verwachten en hoeveel (Aerius-berekening).

Beschermingsregiems flora & fauna

Voor de toetsing van die mogelijke effecten op flora & fauna is in de Wnb onderscheid gemaakt in twee typen bescherming: 'gebiedsbescherming' (hoofdstuk 2 Wnb, 'Natura 2000-gebieden') en 'soortbescherming' (hoofdstuk 3 Wnb, 'Soorten').

Met betrekking tot soorten zijn vervolgens drie beschermingsregiems onderscheiden: dat van de 'Vogelrichtlijn', van de 'Habitatrichtlijn' en van 'andere soorten' (zie ook 'wettelijke kaders' blz.6).

Handhaving van de regelgeving vindt plaats door de betreffende provincie, in veel provincies uitbesteed aan de provinciale Omgevingsdienst.

Op basis van het onderzoek gelden de volgende verplichtingen:

Soortbescherming:

- * Bij eventuele aanwezigheid en kans op bedreiging of verstoring van ontheffingsplichtige soorten dient een ontheffing Wnb te worden aangevraagd.

Gebiedsbescherming:

- * Indien de ingreep (een deel van) het samenhangende leefgebied van een 'aange-wezen soort' uit een Natura 2000-gebied aantast, dient (tevens) een vergunning Natura 2000 te worden aangevraagd.
- * Indien door de ingreep en/of het nieuwe gebruik extra stikstofemissie optreedt, dient bij overschrijding van de daartoe regionaal nog vast te leggen grenswaarden een vergunning te worden aangevraagd.

- * Indien de aangegeven natuurwaarden van een gebied in het kader van de NNN worden aangetast, vergt dat tevens aanvraag van een provinciale vergunning.

Wettelijke belangen

Bij eventuele aanvraag van ontheffing in het kader van soortbescherming is onder meer bepalend of er een wettelijk belang van toepassing is dat is opgenomen in het betreffende beschermingsregiem (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn).

Gezien de aard van het project betreft dat hier zoals aangegeven in de Bijlage van de Wnb (Ministerie van EZ 2016/ § 6.2.b) eventueel de volgende wettelijke belangen:

- * *'van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende reden van groot openbaar belang'* (voor soorten van de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn)
- * *'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden'* (voor 'andere soorten').

In beginsel wordt onder het belang *'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'* géén ontheffing afgegeven voor soorten van de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn, behalve indien de ecologische functionaliteit van de soort daarmee *geheel niet* wordt aangetast, bijvoorbeeld door het nemen van maatregelen (zie verder 'ontheffingsplicht' blz.8).

1.2 Algemene informatie over de Natuurtoets als instrument

Doel en strekking natuuronderzoek

Deze rapportage omvat een bureaustudie met een veldverkenning met habitatbeoordeling en een nader onderzoek naar flora en fauna. Hiermee wordt de ingreep getoetst aan de regelgeving met betrekking tot soort- en gebiedsbescherming.

Eventuele berekeningen in het kader van de stikstofemissie worden in een later stadium, separaat van dit onderzoek naar flora en fauna, uitgevoerd (zie ook § 3.1).

Het onderzoek met betrekking tot flora en fauna heeft tot doel inzicht te geven in de volgende vragen:

- Is er kans op noodzaak tot ontheffing van verbodsbepalingen van de Wnb?
- Is er naar verwachting een vergunning op grond van gebiedsbescherming nodig (Natura 2000 en/of het Natuurnetwerk Nederland/ NNN) ?
- Is er nader veldonderzoek nodig en voor welke soorten planten en/of dieren ?
- Welke zijn de mogelijke consequenties vanuit de Wnb en het NNN ?

Deze rapportage vormt de aantoonbare bewijslast op naleving van de wetgeving.

Hiermee wordt onderbouwd met welke beschermde soorten rekening moet worden gehouden, van welke soorten effecten kunnen worden *uitgesloten* omdat ze er niet worden verwacht en/of welke soorten er niet zijn aangetroffen dan wel omdat de planingreep geen natuurschade aan die soorten met zich meebrengt.

Het uitsluiten van gebruik door (of schade aan) de betreffende soorten '*op voorhand*' vergt een gedegen, controleerbare onderbouwing.

Wettelijke kaders van soort- en gebiedsbescherming

Soortbescherming is gericht op individuele soorten flora en fauna, waartoe in de Wnb onderscheid is gemaakt in beschermingsregiems m.b.t. 'soorten van de Vogelrichtlijn' (Wnb § 3.1), 'soorten van de Habitatrichtlijn' (Wnb § 3.2) en 'andere soorten' (Wnb § 3.3).

Gebiedsbescherming is gericht op de specifieke habitat waartoe speciale begrensde gebieden zijn aangewezen, thans aangeduid met 'Natura 2000' dan wel gebieden die vallen onder regelgeving vanuit provinciaal natuurbeleid, waaronder het Natuurnetwerk Ne-

derland (NNN, voorheen EHS). Ook gebieden buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden die een aanwijsbare ecologische functie voor de betreffende aangewezen soorten vervullen, vallen onder dit regiem ('externe werking Natura 2000'). Voorts is de gebiedsbescherming gericht op het reguleren van stikstof-emissie en -depositie als gevolg van ruimtelijke ingrepen en/of nieuw gebruik.

De regels van soort- en gebiedsbescherming sluiten elkaar niet uit, doch vullen elkaar aan. Toetsing aan gebiedsbescherming (Natura 2000 en NNN) vindt uitsluitend plaats indien (soorten uit) beschermde gebieden in het geding zijn, terwijl toetsing aan de soortbescherming en aan de stikstofdepositie *altijd* vereist zijn, zowel binnen als buiten beschermde gebieden.

Soortbescherming

De natuurwetgeving is in eerste lijn gericht op soortbescherming, dat wil zeggen bescherming van afzonderlijke soorten planten en dieren *'in welke situatie dan ook'*.

Omdat deze wet *alle* soorten planten en dieren omvat, óók in Natura 2000-gebieden, wordt bij dit natuuronderzoek primair aangehaakt op de soortbescherming.

Deze biedt bescherming aan planten en dieren tegen zogeheten 'natuurschade'.

Binnen het beschermingskader wordt onderscheid gemaakt tussen:

- het type ingreep ('bestendig beheer' of 'ruimtelijke ontwikkeling en inrichting');
- planten en dieren uit verschillende beschermingsregiems (zie blz.5);
- een aantal 'wettelijke belangen' (zie vorige bladzijde).

Beschermingsregiems en ontheffingsnoodzaak

De drie beschermingsregiems, 'Vogelrichtlijn', 'Habitatrichtlijn' en 'andere soorten', omvatten alle 'zwaarder beschermde soorten'.

- * De Vogelrichtlijn is van toepassing op alle inheemse vogels: bedreiging van vogels of verstoring van broedende vogels vergt in beginsel een ontheffing, waarbij het nest slechts tijdens het broedgebruik is beschermd, met uitzondering van een categorie 'jaarrond beschermde nesten' waarvan het nest, al of niet in gebruik, het gehele jaar rond beschermd is en bij bedreiging ontheffing vereist.
- * De Habitatrichtlijn is van toepassing op een in Bijlage IV opgenomen lijst met soorten zoogdieren, reptielen, amfibieën, dagvlinders, libellen, vissen, vaatplanten, kevers en 'overige ongewervelden' (weekdieren). Voor deze soorten is bij verstoring of bedreiging, te allen tijde een ontheffing vereist.
- * De categorie 'andere soorten' zoals opgenomen in de Bijlage van de Wnb omvat lijsten met soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten waarvan door de afzonderlijke provincies wordt bepaald welke soorten in aanmerking komen voor een vrijstelling dan wel welke soorten bij verstoring of bedreiging eveneens aanvraag van ontheffing vergen.

Provinciale vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen

Met betrekking tot de lijsten 'andere soorten' is er in de Wnb ten aanzien van kleine zoogdieren en amfibieën in de provincie Zuid-Holland vooralsnog geen wijziging opgetreden ten opzichte van de oorspronkelijke landelijke vrijstellingen onder de Ffw.

Voor de thans in de Wnb opgenomen lijsten 'andere soorten' met betrekking tot een reeks vaatplanten en alle vissen, reptielen, dagvlinders, libellen en kevers geldt géén vrijstelling meer: deze soorten zijn dus, naast soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, eveneens alle ontheffingsplichtig.

Gedragscode

Er wordt voorts van uitgegaan dat, vergelijkbaar met de situatie onder de Ffw, ook daarna de regels met betrekking tot gedragscodes van toepassing blijven. Aandacht vergt daarbij dat de aanvankelijke nuancering tussen Tabel 2 en 3 in de Ffw ten behoeve van het onderscheid ‘bestendig beheer’ en ‘ruimtelijke ontwikkeling’ wat onder de Ffw een belangrijke basis voor de gedragscodes vormde, onder het regiem van de Wnb vervalt. Naar verwachting zullen in de komende periode de verschillende Gedragscodes nader worden afgestemd op de Wnb.

Ontheffingsplicht bij soortbescherming

Bij ontheffingsplichtige soorten is het voorts van belang in hoeverre de ecologische functionaliteit wordt aangetast:

- * Onder de condities dat er mitigerende maatregelen (kunnen) worden genomen waarmee kan worden gegarandeerd dat de ecologische functionaliteit *binnen* het werkgebied op geen énkél moment achteruitgaat, óók niet tijdelijk, is er géén ontheffing nodig (Ministerie van EZ 2016/ § 4.3).

Het achterwege blijven van effecten op de ecologische functionaliteit vergt afdoende onderbouwing, waarbij wordt aangegeven welke mitigerende maatregelen daarbij worden toegepast voor welke soorten.

- * Echter indien de bedoelde ecologische functionaliteit als gevolg van de ingreep *niet* met mitigatie kan worden gegarandeerd doch uitsluitend met compensatie, is voor de uitvoering daarvan eerst ontheffing vereist.

Voor soorten uit de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn dient bovendien te worden voldaan aan de specifiek in die richtlijnen opgenomen wettelijke belangen. Bij een ontheffingsaanvraag wordt daartoe getoetst aan drie criteria (de zgn. ‘ADC-toets’):

- 1) er is geen alternatief;
- 2) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
- 3) er is geen sprake van afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding: dit criterium is ook van toepassing voor ontheffingsplichtige ‘andere soorten’ uit de Wnb.

Gunstige staat van instandhouding als ontheffingsvoorwaarde

Een ontheffing kan uitsluitend worden verkregen wanneer de gunstige staat niet in het geding komt. De voorwaarden daartoe staan in de Habitatrichtlijn genoemd:

- * uit populatie-dynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat op lange termijn zal blijven, en . . .
- * het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd kleiner lijkt te zullen worden, en . . .
- * er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Wettelijke zorgplicht bij overige soorten

Naast de specifieke regelgeving ten aanzien van juridisch zwaarder beschermde soorten bestaat de algemene zorgplicht bij eventuele verstoring of bedreiging van individuele planten of dieren. Dit omvat álle dieren, ook *alle on*beschermde soorten (Wnb art. 3.10). Indien door werkzaamheden individuele dieren of hun vaste verblijfplaatsen worden verstoord of bedreigd, wordt vereist dat de uitvoerder voldoende zorg in acht moet nemen om die verstoring of bedreiging te voorkomen. Daartussen bestaat enige nuance:

- * Met betrekking tot juridisch zwaarder beschermde soorten dient absoluut te worden voorkómen dat individuen van betreffende soorten worden bedreigd (Min.v.EZ 2016).

- * Voor beschermde soorten die vallen onder de provinciale vrijstelling en onbeschermde soorten ligt dat iets minder strikt:
*‘De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd’* (Ministerie v. EZ 2016/ § 2.4).

Met betrekking tot de zorgplicht bestaat een ketenverantwoordelijkheid tussen initiatiefnemer en uitvoerder.

Gebiedsbescherming

Vergunning Natura 2000

De regelgeving met betrekking tot speciale beschermingszones in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn (resp. REG 1979 en REG 1992/1997), te weten met betrekking tot Natura 2000-gebieden, wordt in de Wnb gecontinueerd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming.

Werkzaamheden binnen een Natura 2000-gebied welke effecten kunnen hebben op ‘aangewezen’ soorten en de instandhouding van de natuurlijke habitats vergen aanvraag van een vergunning. Ook voor gebieden ‘buiten’ een Natura 2000-gebied die een aanwijsbare ecologische functie voor de ‘aangewezen soorten & habitattypen’ uit dat Natura 2000-gebied hebben, kan onder sommige condities een vergunning vereist zijn (‘externe werking’, Wnb art. 2.7 & 2.8).

Vergunning Stikstofuitstoot (Besluit Natuurbescherming)

De toenemende uitstoot van stikstof door verkeer, gemotoriseerd materieel en verbranding van aardgas of andere fossiele brandstof (zowel in huishoudens als bedrijven) leidt tot toenemende depositie van stikstof. Dit heeft negatieve effecten op flora en fauna, wat in het kader van de Wnb nader onderzoek vereist ten behoeve van omringende Natura 2000-gebieden (Besluit natuurbescherming, zie Wettelijk kader Bij12, 2017).

Deze wettelijke onderzoeksverplichting is met name van toepassing voor het voornemen tot een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling.

Met betrekking tot deze stikstofuitstoot, waarbij wordt bedoeld op uitstoot door voertuigen en mobiele werktuigen met een verbrandingsmotor of verwarming van gebouwen, op basis van fossiele brandstoffen, kunnen een uitvoerings- en een gebruiksfase worden onderscheiden:

- * Voor de uitvoeringsfase geldt dat op 2 november 2022 de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in de zaak ECLI:NL:RVS:2022:3159 (Porthos) heeft vastgesteld dat de bouwvrijstelling stikstof (artikel 2.9a van de Wet natuurbescherming en artikel 2.5 van het Besluit natuurbescherming) buiten toepassing moet worden gelaten. Dit betekent dat de bouwvrijstelling voor de uitvoeringsfase niet meer gebruikt kan worden en deze uitvoeringsfase alsnog eveneens nadere toetsing vergt (Arius-berekening)..

- * Bij de gebruiksfase van projecten of plannen gaat het om uitstoot door toegenomen verkeer, huishoudens en/of bedrijfsvoering zoals gas- en ander brandstofverbruik. Als het plan of project *niet* leidt tot stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden kunnen negatieve effecten worden uitgesloten, anders is nadere toetsing door middel van de zogenaamde ‘Arius-berekening’ vereist. Daarbij wordt de toename van stikstofdepositie als gevolg van het nieuwe project, getoetst aan vastgestelde drempel- en grenswaarden voor de betreffende regio, zie Bij12, 2017). De grenswaarde wisselt per regio (zie verder § 3.1).

Nota Bene:

Indien stikstofonderzoek voor één van de fasen bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor een ruimtelijke ontwikkeling ontbreekt, wordt evenals bij het ontbreken van onderzoek naar flora en fauna, een eventuele omgevingsvergunning geweigerd.

Vergunning Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS)

Dit betreft eveneens bescherming van natuurwaarden binnen begrensde gebieden. Hiervoor hebben Rijk en Provincie samen spelregels ontwikkeld welke zijn vervat in de provinciale regelgeving. Hierbij is een 'nee-tenzij' beleid van toepassing, terwijl afhankelijk van de provinciale regelgeving daarop eveneens een 'externe werking' van toepassing kan zijn (geldt niet voor de provincie Zuid-Holland).

Binnen het NNN moeten de wezenlijke kenmerken en waarden van het betreffende gebied als onderdeel van het natuurnetwerk in acht worden genomen. Aantasting daarvan in kwalitatieve of kwantitatieve zin vergt nadere toetsing aan het bevoegde gezag en kan mogelijk leiden tot een vereiste aanvraag van vergunning. Aantasting zal slechts voor vergunning in aanmerking komen indien daarvoor compensatie wordt geboden.

De actuele en potentiële waarden van het NNN zijn vastgesteld in de natuurdoelen voor dat gebied. De basis daarvoor ligt in de provinciale structuurvisie en de betreffende 'Provinciale Ruimtelijke Verordening'.

Daarnaast zijn in Zuid-Holland ook nog 'bijzondere weidevogelgebieden' aangewezen: hiervoor geldt eenzelfde regelgeving als voor de NNN.

1.3 Onderzoeksplan

Met het onderzoek wordt stapsgewijs ingezoomd op de situatie en vastgesteld welke juridisch zwaarder beschermde soorten of verstoring daarvan, kunnen worden uitgesloten dan wel nadere veldinventarisatie vergen.

Werkstap 1, analyse bestaande gegevens

Als eerste wordt de situatie getoetst aan indicaties van de NDFF, aan de verspreiding van soorten op basis van reeds bekende biogeografische informatie uit verspreidingsatlassen, aan overige literatuur en andere beschikbare onderzoeken. Die informatie is veelal niet compleet maar wel grotendeels indicierend.

Op basis hiervan en de algemene habitat op de locatie wordt vastgesteld welke juridisch zwaarder beschermde soorten in dit gebied verwacht en bedreigd kunnen worden en welke daarvan op voorhand al kunnen worden uitgesloten.

Met betrekking tot 'uitsluitingen' in het kader van de regelgeving wordt in de rapportage aandacht geschonken aan *alle* mogelijke soortgroepen van (beschermde) organismen. Voor sommige soortgroepen is dat niet méér dan slechts het aangeven waarom daarvan *géén* beschermde soorten op de locatie worden verwacht, dan wel waarom sommige soorten *niet* worden bedreigd of verstoord.

Werkstap 2, toetsing aan gebiedsbescherming

Dit omvat regelgeving in het kader van de Wnb en van provinciaal gebiedenbeleid (Natura 2000 en NNN, zie § 3.1). Daarbij wordt beoordeeld of er wellicht ook andere natuurregelgeving in het geding kan zijn.

De berekening met betrekking tot de stikstofdepositie valt buiten deze Quick Scan (zie ook § 3.1).

Werkstap 3, habitatbeoordeling

Naar aanleiding van het bovenstaande wordt op basis van een grondige inspectie een beoordeling gemaakt van de terreinkenmerken, de biotoop, de lokale habitat en van de ecologische betekenis van het effectieve werkgebied (zie § 3.2).

In de conclusie wordt op basis van de nader beschreven habitat, vastgesteld welke zwaarder beschermde soorten (Wnb) en eventuele 'aangewezen soorten' (Wnb/ Natura 2000) voor de gegeven situatie zonder nadere veldinventarisatie kunnen worden uitgesloten, wat tevens geldt voor het al of niet van toepassing zijn van de 'externe werking' met betrekking tot 'aangewezen soorten' (Natura 2000 - Wnb § 3.2).

Tot zover betreft dit onderzoek een 'Quick Scan': bureaustudie met veldverkenning.

Werkstap 4, veldinventarisaties

Voor de zwaarder beschermde soorten flora en/of fauna (Wnb) welke vanwege de plaatselijke verspreiding en/of de condities op de werklocatie niet op voorhand van bedreiging kunnen worden uitgesloten, moet (eventueel) ook een nader soortgericht veldonderzoek worden uitgevoerd (zie hoofdstuk 3).

Werkstap 5, eindconclusie en advies

De rapportage wordt afgerond met een puntsgewijze samenvatting van conclusies en consequenties, met een eventuele toetsing van consequenties, de haalbaarheid van het plan, het advies welke soorten nadere veldinventarisatie vergen dan wel in hoeverre natuurschade op voorhand met mitigatie kan worden voorkomen.

Leeswijzer

In de rapportage wordt de volgorde van de hierboven aangegeven onderzoeks- en onderbouwingsstappen aangehouden. Waar het voor de betreffende onderbouwing nodig is om informatieve kaders te schetsen, is dat in dit hoofdstuk beknopt aangegeven (zie blz.5 t/m 10). Daarmee ontstaat de volgende opzet van de rapportage:

- * In hoofdstuk 1 zijn de uitgangssituatie, het voornemen, de hoofdlijnen van de regelgeving, de aanpak van het onderzoek en de opzet van de rapportage aangegeven.
- * In Hoofdstuk 2 wordt op basis van beschikbare verspreidingsgegevens en recente gegevens uit de databank van de NDFF, de literatuurstudie met daaruit voortkomende conclusies uitgevoerd.
- * In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op vigerende gebiedsregelgeving (Wnb/ Natura 2000, PAS en NNN) en worden de bevindingen van de ecologische verkenning met beoordeling van de betreffende habitat beschreven, zo nodig aangevuld met de verslaglegging van een nader veldonderzoek.
- * In hoofdstuk 4 worden de voor de uitvoering relevante conclusies kort samengevat en wordt advies gegeven met betrekking tot mitigerende maatregelen. Voorts wordt advies gegeven met betrekking tot de gewenste nadere handelwijze.

De rapportage wordt beëindigd met lijsten van geraadpleegde literatuur en van gebruikte termen en afkortingen.

2 BRONNENONDERZOEK SOORTEN

Onderzoekscontext

Het onderzoek dat in dit hoofdstuk per soortgroep wordt weergegeven omvat de toetsing van de locatie aan bronnen met reeds bestaande inventarisatie- en verspreidingsgegevens, met name NDFF, de 'Nederlandse Databank Flora & Fauna'. Het is gericht op eventueel terreingebruik door juridisch zwaarder beschermde soorten (zie 'soortbescherming' blz.7-8) en indien voor het project relevant, op 'aangewezen soorten' (zie gebiedsbescherming blz.9).

De gegevens waarop deze toetsing is gebaseerd, omvatten veelal een aanzienlijk groter gebied dan de onderzoekslocatie: naar aanleiding hiervan wordt in hoofdstuk 3 ingezoomd op de nader begrensde werklocatie. De gegevens uit de NDFF bieden een goede indicatie doch zijn niet geheel toegespitst op de werklocatie en vergen *tenminste* nog een aanvulling door een habitatbeoordeling op de locatie.

Op basis van het bronnenonderzoek en de habitatbeoordeling wordt vervolgens bepaald welke (zwaarder) beschermde soorten in het werkgebied wellicht kunnen worden verwacht en welke soorten in het kader van de Wnb aanvullende veldinventarisatie vergen om vast te stellen of ze alsnog van aanwezigheid kunnen worden uitgesloten, dan wel zullen moeten leiden tot aanvraag van ontheffing.

De eventuele *noodzaak* tot nadere inventarisatie wordt afgeleid uit de samenhang tussen beschikbare gegevens (dit hoofdstuk 2), de habitatbeoordeling van het te onderzoeken gebied (zie hoofdstuk 3) en de 'soort' ingreep (§ 1.1).

Algemeen karakter werkgebied

Het werkgebied omvat een binnenterrein tussen blokken woonbebouwing met tuinen, centraal gelegen in de bebouwde kom. Het terrein kenmerkt zich door een sterk ruderaal karakter met voornamelijk algemene soorten flora en fauna.

Er is deels een zandige bodem maar over het algemeen met een sterk voedselrijk karakter als gevolg van voormalig gebruik. In het zuidoostelijk deel staat een loods omringd door veel plekken met afvalhopen en ruige storingsvegetaties.

In het noordelijk deel is een drassig terreindeel met een grote semipermanente plas.

Het onsamenhangende bestand aan houtopstanden is relatief jong. In alle delen zijn restanten verharding aanwezig. Voorts zijn er zijn twee sloten, grotendeels vol bagger en flab. Een aanwezige loods wordt gesloopt.

2.1 Vaatplanten

Beschikbare gegevens

Uit de databank (NDFF 2023, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het plangebied géén ontheffingsplichtige planten zijn geregistreerd (zie ook Floron 2011).

Conclusie

Ontheffingsplichtige vaatplanten kunnen op basis van verspreiding worden uitgesloten.

2.2 Zoogdieren

Beschikbare gegevens

Uit de databank (NDFF 2023, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van de planlocatie 7 soorten zijn geregistreerd, waaronder 4 vleermuissoorten.

Grondgebonden zoogdieren

Van de grondgebonden soorten zijn géén ontheffingsplichtige soorten geregistreerd, doch uitsluitend 'andere soorten' waarop een provinciale vrijstelling van toepassing is: Bosmuis, Veldmuis, Woelrat, Egel, Haas en Konijn. Gezien de habitat en situering kan ook Haas in het binnenterrein worden uitgesloten.

Indien vrijgestelde soorten worden verstoord vergt dat toepassing van de wettelijke zorgplicht (zie blz.8).

Vleermuizen

Er zijn binnen een straal van 1 km 6 soorten vleermuizen geregistreerd: 3 soorten dwergvleermuizen, Laatvlieger, Meervleermuis, en Watervleermuis.

Alle vleermuissoorten zijn vermeld in de Habitatrichtlijn Bijlage IV (zie § 3.1 Wnb) waarmee diverse gebruiksvormen van vleermuizen ontheffingsplichtig zijn.

Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen, afhankelijk van de soort, bestaan uit kraam-, zomer-, paar- of winterverblijven in bomen of in gebouwen.

Van belang daarbij is dat de meeste vleermuissoorten steeds een 'netwerk' van vaste verblijfplaatsen gebruiken waartussen wordt gewisseld, waarbij het gehele netwerk strikt beschermd is (zie bijvoorbeeld ook Kennisdocumenten, BIJ12 2017).

De verschillende soorten beschikken ieder over eigen soorten verblijven (zie ook Limpens 1997):

- * Watervleermuis zoekt zijn verblijfplaats in oudere bomen;
- * Meervleermuis en Laatvlieger uitsluitend in bebouwing (zie Nota bene);
- * dwergvleermuizen kunnen zowel in bomen als in gebouwen worden aangetroffen. Deze soorten kunnen alle gebruik maken van zeer smalle spleten (zie Nota bene).

Nota bene: van dwergvleermuizen en Laatvlieger is bekend dat ze thigmofiel zijn, dat wil zeggen dat ze in hun verblijfplaats contact aan borst- en rugzijde vergen. Derhalve maken ze voor hun verblijf slechts gebruik van zeer nauwe ruimten van enkele centimeters. Deze soorten vergen rondom de toegang van hun verblijf, een vrije aanvliegruimte van 3 meter zonder obstakels. De toegang tot de verblijfplaats zit veelal 3 meter boven het maaiveld of hoger. Rond en direct onder de toegang dienen geen obstakels aanwezig te zijn die het invliegen kunnen hinderen.

Tevens maken deze soorten gebruik van lineaire structuren in de vorm van begroeiings- en bebouwingslinten en -randen, soms in combinatie met watergangen, als geleiding/sonaroriëntatie en beschutting voor vaste vliegroutes.

Echter in straten kunnen straatgevels dezelfde functie vervullen, zodat verwijderen van boomrijen in straatprofielen hierop geen essentiële invloed op uit oefent.

Conclusie zoogdieren

* Grondgebonden soorten:

Bij uitvoering van werkzaamheden is tevens aandacht vereist voor mogelijk aanwezige 'andere soorten' waarop de wettelijke zorgplicht van toepassing is.

* Vleermuizen:

Deze vereisen nadere controle op gebruiksmogelijkheden in eventueel te kappen bomen of de te slopen loods (geschiktheid als verblijfplaats). Zo nodig vergt dit nader veldonderzoek naar dat gebruik, en indien aangetroffen, aanvraag van ontheffing.

2.3 Broedvogels

Beschikbare gegevens

Uit de databank (NDFF 2023, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 kilometer van het plangebied diverse vogels met een jaarrond beschermd nest zijn geregistreerd.

Jaarrond beschermde nesten

De bij het NDFF geregistreerde soorten met een jaarrond beschermd nest betreffen onder meer ook soorten die hoog in bomen nestelen, te weten Buizerd, Havik, Ransuil en Sperwer. Deze soorten gebruiken ook nesten van bijvoorbeeld Zwarte kraai, of zelfs van Ekster, maar ook van elkaar.

Daarnaast zijn ook met jaarrond beschermde nesten geregistreerd (zie ook Sovon 2002 & 2018):

* Gierzwaluw, Huismus, Huiszwaluw en Spreeuw (koloniebroeders aan/op gebouwen);

* Zwarte roodstaart, Grote gele kwikstaart, Kool- en Pimpelmees (spleten, gaten, holtes);

* Groene specht en Bonte specht (boomholtes);

Deze stellen alle heel specifieke eisen aan hun nestelplaatsen.

Overige broedvogels

Veelal zijn er in elk soort terrein ook andere broedende vogels te verwachten, waaronder nesten in struwelen en in te kappen bomen (zie ook Sovon 2018).

Broedende vogels mogen onder géén enkele conditie worden verstoord (zie DR 2009). Onder die voorwaarde is echter voor de meeste broedvogelsoorten géén aanvullende veldinventarisatie vereist: dit is uitsluitend nodig op het moment dat werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd.

Conclusie broedvogels

* Jaarrond beschermde nesten: het werkterrein vergt nadere controle op mogelijk aanwezige jaarrond beschermde nesten in te kappen bomen. Zo nodig behoeft dat nadere inventarisatie van het gebruik en aanvraag van ontheffing.

* Broedende vogels: met betrekking tot (overige) broedende vogels dienen werkzaamheden die verstorend kunnen zijn, in beginsel *buiten* het broedseizoen plaats te vinden.

2.4 Amfibieën en reptielen

Beschikbare gegevens

Uit de databank (NDFF 2023, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het werkgebied meerdere beschermde soorten zijn geregistreerd (zie ook Creemers 2009; NDFF 2019).

Amfibieën

De aanwezige habitat met watergang biedt mogelijk potenties voor de ‘vrijgestelde’ doch wél beschermde soorten Bruine kikker, Gewone pad, Bastaardkikker en Kleine watersalamander. Daarnaast is binnen een straal van 1 km, Rugstreeppad als soort van de Habitatrichtlijn geregistreerd.

Rugstreeppad is voor zijn voortplanting gebonden aan ondiep, zon-beschenen water met een toegankelijke oever en bij voorkeur visvrij, waaronder poelen, vijvers maar ook stagnerende regenwaterplassen (zie ook Musters 1992; Rijsewijk 2006; Spitzen-van der Sluis 2009). Buiten de voortplantingsperiode houdt de soort zich op in droge terreinen waar ze zich overdag makkelijk kunnen verschuilen door zich in te graven, in bestaande holletjes of onder losse materialen die op het maaiveld liggen. Dit geldt tevens voor het winterverblijf. Tussen beide habitats kunnen ze een afstand van enkele kilometers overbruggen, mits de doorkruisbaarheid afdoende is.

Het uitvoerportaal van NDFF geeft echter aan dat de soort slechts aan de overzijde van de Ringvaart is aangetroffen. Daarmee is de bereikbaarheid van het werkgebied zowel vanwege de ‘harde’ oevers van de Ringvaart als vanwege de centrale ligging in de bebouwde kom, zeer gering tot vrijwel onmogelijk.

Voor de ‘vrijgestelde’ soorten geldt toepassing van de wettelijke zorgplicht (zie blz.8) waarbij Gewone pad en Kleine watersalamander ook een winterhabitat (en Gewone pad ook een zomerhabitat) op land benutten.

Reptielen

In de wijde omtrek zijn geen reptielen geregistreerd.

Conclusie amfibieën en reptielen

- * Rugstreeppad kan vanwege de onbereikbaarheid van het werkgebied, op voorhand worden uitgesloten.
- * Werkzaamheden aan de watergang mogen níét in de kwetsbare tijd (voortplanting en winterrust) worden uitgevoerd: dus uitvoeren tussen 15 augustus en 1 november.
- * Reptielen kunnen op basis van verspreiding worden uitgesloten

2.5 Vissen

Beschikbare gegevens

Uit de databank (NDFF 2021, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het werkgebied géén ontheffingsplichtige vissen zijn geregistreerd (zie ook NDFF 2019).

Conclusie vissen

- * Ontheffingsplichtige vissen kunnen op basis van verspreiding op voorhand worden uitgesloten.
- * Echter werkzaamheden aan de watergang vergen, vergelijkbaar met amfibieën, extra aandacht en voorzorgen met betrekking tot andere aanwezige vissen.

2.6 Ongewervelde soorten

Bij ongewervelde soorten moet men denken aan vlinders, libellen, sprinkhanen en andere ongewervelde soorten zoals mieren, kevers, weekdieren e.d. Onder deze groepen vallen eveneens beschermde soorten terwijl voor sommige soorten ook een ontheffingsplicht geldt. Juridisch zwaar beschermd zijn soorten uit de groepen libellen, dagvlinders en 'overige ongewervelde soorten' (waaronder ook waterorganismen).

Beschikbare gegevens

Uit de databank (NDFF 2021, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het werkgebied één 'andere soorten' is geregistreerd die ontheffingsplichtig is: Grote vos zie ook Bos 2006, Dijkstra 2002, Boesveld 2011 en Gmelig Meyling 2008.

Grote vos vergt vochtige, open bossen en bosranden met warme, zonnige doch beschutte plaatsen. Eitjes en larven zitten in de bovenste takken van vrijstaande bomen van meestal iep, maar ook wel Wilg, Pruim of Zoete kers.

Conclusie ongewervelden

- * De werklocatie vergt controle op geschikte habitatcondities voor Grote Vos;
- * Andere ontheffingsplichtige soorten kunnen op basis van verspreiding worden uitgesloten (zie ook Boesveld 2011; Bos 2006; Dijkstra 2002).

2.7 Conclusies uit beschikbare gegevens

Volgens de databank van NDFF en verspreidingsgegevens blijkt dat in het werkgebied naast vrijgestelde 'andere soorten', heel beperkt een enkele ontheffingsplichtige soort kan worden verwacht welke nadere inspectie van het werkterrein op gebruiksmogelijkheden vergt.

De volgende resterende soorten vergen alsnog nadere controle van de habitat om te beoordelen of er een geschikte habitat voor is, in welk geval nader onderzoek (en mogelijk aanvraag van ontheffing) nodig is voor:

- vleermuisgebruik in te kappen bomen en de te slopen loods;
- jaarrond beschermde nesten van roofvogels in te kappen bomen;
- voortplanting Grote vos.

Andere ontheffingsplichtige soorten kunnen op basis van verspreiding en/of habitat op voorhand worden uitgesloten.

Voorts zijn er wél ook te verwachten:

- * broedgevallen van watervogels langs de watergangen;
- * broedgevallen van zangvogels in bomen en struiken;

Broedende vogels mogen tijdens het broeden niet worden verstoord !

- * amfibieën en wellicht vissen in de uit te diepen en te verbreden sloten en in permanente plassen;
- * kleine zoogdieren met hun schuilplaatsen zoals muizensoorten, Egel en wellicht Kojin (zie wettelijke zorgplicht blz.8).

3 LOCATIEONDERZOEK

3.1 Toetsing vigerende regelgeving gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming vormt onderdeel van zowel de Wet natuurbescherming (Natura 2000-gebieden/ Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en Besluit natuurbescherming) als van de provinciale regelgeving (Natuurnetwerk Nederland).

Natura 2000-gebieden:

De werklocatie ligt op ca. 5,5 km afstand van Natura 2000-gebied 'Kennemerland-Zuid'. De voor dit gebied aangewezen soorten zijn Nauwe korfslak (*Vertigo angustior*), Meervleermuis (*Myotis dasycneme*) en Groenknolorchis (*Liparis loeselii*). Genoemde soorten kunnen niet in verband worden gebracht met de werklocatie, waarmee de 'externe werking Wnb' buiten beschouwing kan worden gelaten.

Besluit natuurbescherming:

Als onderdeel van de Wnb dient vanwege de voorgenomen ruimtelijke ingreep, sinds 2022 thans zowel voor de uitvoeringsfase (zie blz.9-10) als voor de gebruiksfase de stikstofproductie te worden berekend die het gevolg is van de ingreep en de nieuwe gebruikssituatie (met betrekking tot huishoudens, bedrijvigheid en verkeersintensiteit).

Dit wordt berekend middels een Aerius-calculator (zie eveneens blz.9). Daarbij wordt de actuele stikstofproductie in de gegeven situatie, omgezet in de te verwachten depositie in de op zekere afstand liggende Natura 2000-gebieden.

Deze berekening met daaruit voortvloeiende consequenties zal indien nodig, separaat van dit natuuronderzoek worden afgehandeld.

Een dergelijk onderzoek kunt u laten verrichten door de specialist Mattijs Langelaar, Langelaar Milieuadvies, info@langelaarmilieuadvies.nl - tel.0612-199.804.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Met de ligging binnen de bebouwde kom maakt het werkgebied ook géén deel uit van het NNN waarmee die betreffende regelgeving niet van toepassing is.

3.2 Verkenning werkgebied en habitatbeoordeling

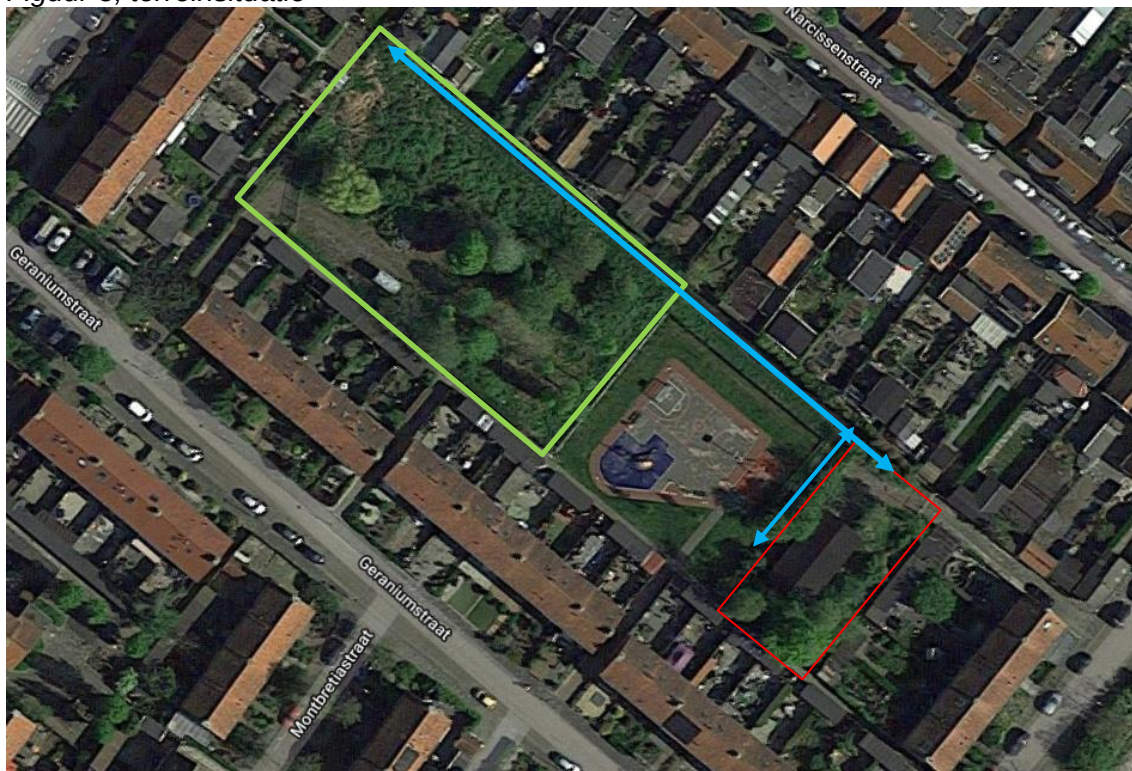
Een veldverkenning heeft plaatsgevonden op 22 februari 2021, in samenhang met een inspectie van de verschillende mogelijke habitatelementen.

Terreinsituatie

Het werkgebied bestaat uit een binnenterrein tussen aan vier zijden woonblokken met achtertuinen en opstallen. Het middengebied is kennelijk grotendeels als gemeentewerf in gebruik geweest. Na functiewijziging is er een speelplaats aangelegd terwijl het overige deel braakliggend is gebleven.

Het terrein bestaat uit drie hoofdzones (zie figuur 3): een loods met omgeving (in figuur 3 rood kader), het speelterrein en een resterend braakliggend, grotendeels groen gebied (in figuur 3 groen kader). Er zijn sporen aangetroffen van recente grondboringen, waaruit blijkt dat de bodem in ieder geval plaatselijk uit zand bestaat, wat plaatselijk ook wordt onderstreept door aanwezige planten.

Figuur 3, terreinsituatie

*Rood kader, loods met omringende afvalbergen en begroeiing.
Groen kader, groen braakliggend gebied; blauwe pijlen, aanwezige sloten.*

In het zuidoostelijk deel, aan de Gasstraat 10a, is achter het daar gelegen blok woningbouw een loods aanwezig omringd door plekken afval (stenen, hout, plastic, glas, tuinafval, huishoudelijk afval) en ertussen groeiende bomen en ruigte met braamstruwelen (foto 1). De betreffende loods beschikt níét over dubbele wanden en is gemaakt van plaatmateriaal. Er zijn geen openingen in de ombouw terwijl deze voorts is omringd door hooggroeiende struiken doorspekt met lange braamranken, voor vleermuizen door de vele doorns niet benaderbaar terwijl de loods ook geen mogelijkheden biedt tot vleermuisverblijf (zie ook foto 1). Ook voor vogels is de loods niet toegankelijk.

Foto 1, loods met vervuilde begroeiing

Deels is tevens een tegelverharding aanwezig (zie foto 2). Aansluitend ligt een speelveld, waarvan het maaiveld grotendeels uit verharding en gazon bestaat met daarin geplaatste speeltoestellen (zie foto 3).

Foto 2, verharding en sloot bij oude loods

Foto 3, speelterrein en lengtesloot vanuit de zone met loods gezien

Langs de noordoostzijde ligt ter begrenzing van de particuliere tuinen, een lengtesloot (zie figuur 3 & foto 3) met een smalle aftakking tussen de loods en het speelterrein. De sloten zijn ondiep en kennen een dikke baggerbodem met in de lengtesloot plaatselijk veel flab (foto 4) terwijl de 'aftakking' aan het dichtgroeien is (foto 5) met Grote egelskop, Liegras en Riet. Al met al heeft dit gebiedsdeel een sterk ruderaal karakter (ernstige menselijke verstoring).

Foto 4, bagger en flab in de lengtesloot

Foto 5, smalle slootaftakking

Het noordoostelijke, grootste terreindeel (groen kader figuur 3) bestaat voor een beperkt deel uit een 'vervallen' klinkerverharding (foto 6) doch is grotendeels begroeid.

Er staan bomen en struiken, er is een verruigde groei van grassen en andere storingsplanten en er is een sterk drassig deel met een semipermanent lijkende plas rond twee oude knotwilgen (zie foto 7).

Gezien de omstandigheden van de plas en de zandige ondergrond zal deze waterophoping in de loop van het voorjaar naar verwachting verdwijnen, waarmee deze geen functie kan vervullen in de voortplanting van amfibieën.

Ook in dit deelgebied is nogal wat (zwerf-)afval in het terrein aanwezig. Ook dit deel heeft een sterk ruderaal karakter.

Foto 6, vervallen klinkerverharding

Foto 7, semi-permanente plas

Begroeiing

Alhoewel de verkenning in het winterseizoen plaats vond, kon een goed beeld van het begroeiingskarakter worden gekregen.

Bij de loods in het zuidoostelijke deel staan tussen het afval een aantal kleine bomen en langs de lengtesloot enkele recent 'gevormde' knotwilgen (afgezette wilgen, zie foto 2). Voorts is er een wilde ruigte van vooral braamstruwelen, Grote brandnetel en Haagwinde (foto 1). Rondom de loods werden ook Italiaanse aronskelk, Vogelmelk en Fluitenkruid tussen de ruigte aangetroffen.

In het grootste, noordwestelijke deel staan flink wat bomen, onder meer Zomereik 'fastigiata', Zwarte els, een iep, jonge platanen, een peer, een dak-/veldesdoorn, Ratelpopulier, Meidoorn, Liguster, coniferen en twee grote oude knotwilgen (foto 6 en foto's 8 & 9).

Foto 8, bomen: o.m. platanen, els, eiken

Foto 9, o.m. ratelpopulier, prunus, meidoorn, liguster, coniferen en bosbraam

Het drassige terreindeel (foto's 6 en 7) kenmerkt zich vooral door ruigte van riet, pitrus en zeegroene rus. In de overige ruigtebegroeiing werden verder slechts zeer algemene soorten van vochtig, voedselrijke tot natte bodem aangetroffen, onder meer grassen, Paardenbloem, Biggenkruid, Ridderzuring, Speenkruid, Teunisbloem, Grote brandnetel, Kleefkruid, Zevenblad, Kleine ooievaarsbek, Geel nagelkruid, Robertskruid, Klein kruiskruid, Akkerkool en Kruipende boterbloem.

Opvallend was ook plaatselijk Teunisbloem, wat duidt op zand in de bodem.

Voorkomende en te verwachten fauna

Alle bomen zijn gecontroleerd. Jaarrond beschermde nesten in bomen bleken geheel afwezig terwijl er geen bomen met kansrijke holten voor vleermuizen en andere holtebewoners aanwezig bleken. Ook in de knotwilgen bleken geen geschikte holten aanwezig.

Met betrekking tot vleermuisgebruik zijn er géén grotere lineaire structuren aanwezig welke een essentiële functie zouden kunnen hebben als vaste vliegroute, temeer ook omdat er op grotere schaal geen aansluitende lineaire groenstructuren zijn: wellicht worden de bouwstructuren van de straten als zodanig gebruikt, maar die vallen buiten het werkgebied en blijven in stand.

Alhoewel er foeragerende vleermuizen zijn te verwachten vormt het gebied géén essentieel foerageergebied, immers, het is omringd door woongebied met tuinen en veel groen, terwijl op korte afstand ook grotere groenelementen en buitengebied beschikbaar is. Ook verblijfplaatsen moeten buiten het werkgebied worden gezocht (zie ook Taharo 2019).

Waargenomen vogels betreffen Merel, Ekster, Kauw en Koolmees. Er zijn uiteraard in het voorjaars- en zomerseizoen ook meerdere (broedende) zangvogels te verwachten, en mogelijk ook broedende watervogels, maar er werden geen oude nesten aangetroffen. Wel werden lege huisjes van slakken aangetroffen, die duiden op aanwezigheid van óók Zanglijster.

Er zijn in het terrein algemene amfibiesoorten en kleine zoogdiersoorten te verwachten zoals Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (voortplanting in de sloten, tevens gebruik van landhabitat), naast Bosmuis, Huisspitsmuis en wellicht Egel. In de slootoever werd een groot hol aangetroffen, vermoedelijk van Bruine rat.

In het water werden géén vissen aangetroffen, maar waarschijnlijk zijn wel Tiendoornige stekelbaars en Posthoornslak aanwezig. Echter de dikke baggerlaag en de veel aanwezige algen (flab) maken het voorkomen van de meeste andere vissen onwaarschijnlijk, terwijl onder die condities ook geen voortplanting van amfibieën plaats vindt. Deze laatste maken echter wel kans in het dwarsslootje waar tussen de planten nog wel voldoende water over is.

Onder houten en stenen objecten werden nog zeer algemene soorten als pissebedden, slakken, naaktslakken, miljoenpoten, duizendpoten, wormen en vlokreeften aangetroffen. Voor de ontheffingsplichtige vlinder Grote vos is géén geschikte habitat aanwezig.

Conclusie over fauna

Behalve broedende vogels kunnen van ontheffingsplichtige faunasoorten zoals opgenomen in de Wnb, vaste verblijf- en voortplantingsplaatsen worden uitgesloten, zoals voor vleermuizen, vogels met jaarrond beschermde nesten, en Grote vos (zie § 2.7).

Er worden voorts van alle diergroepen slechts (zeer) algemene soorten verwacht. Dit geldt ook voor insecten, waarvan in dit seizoen echter geen feitelijk beeld kon worden gevormd.

Wettelijke beperkingen en zorgplicht

- * Broedende vogels mogen tijdens het broedseizoen níét worden verstoord: aangetroffen nesten dienen te worden ontzien totdat de vogels er geen gebruik meer van maken. Versturende werkzaamheden dienen bij voorkeur buiten het broedseizoen plaats te vinden: het broedseizoen is voor de verschillende vogelsoorten ook zeer verschillend, globaal binnen de periode van half februari tot half augustus. Indien werkzaamheden binnen het broedseizoen plaats gaan vinden dient vóór de start van die werkzaamheden te worden gecontroleerd of er geen broedende vogels in of direct rond het werkgebied aanwezig zijn, in welk geval alsnog moet worden gewacht totdat de betreffende soorten zijn uitgebroed.
- * Tijdens de werkzaamheden dient voor andere soorten de wettelijke zorgplicht in acht te worden genomen. Dat wil zeggen dat de in het werkgebied voorkomende algemene, niet-ontheffingsplichtige diersoorten, met name amfibieën en kleine zoogdieren, de gelegenheid krijgen om weg te vluchten, óf om deze dieren op te pakken en op een veilige plek weer weg te zetten.
- * Bij bagger- en graafwerkzaamheden aan de sloten moeten voorzorgsmaatregelen worden genomen met betrekking tot voortplanting van amfibieën.
- * Tijdens werkzaamheden dient aan amfibieën, grondgebonden zoogdieren en bij werkzaamheden aan de sloten ook aan vissen, gelegenheid te worden gegeven om te vluchten naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden (wettelijke zorgplicht). Zo nodig dienen deze te worden opgepakt en op een veilige plek weer te worden weggezet.

3.3 Algemene natuurbeoordeling

Zoals uit het verkenningsverslag (§ 3.2) blijkt zijn er in de huidige situatie geen 'bijzondere' natuurkwaliteiten te verwachten. De habitat is sterk ruderaal van karakter, dus met veel verstoring, vervuiling en voedselverrijking, zowel van het maaiveld als van de sloten. Ook de houtachtige begroeiing is zeer onnatuurlijk van samenstelling (restanten uit het voormalige gebruik), terwijl de kruidachtige vegetatie bestaat uit een beperkt soortenspectrum van vooral storingsplanten.

Dat karakter uit zich ook in de te verwachten aanwezigheid van flora en fauna: voornamelijk ruige storingsvegetaties en algemeen voorkomende diersoorten met een relatief beperkte diversiteit. Immers, als leefgebied is het terrein ook zeer beperkt van omvang.

Dit sluit niet uit dat daarin verbetering kan worden bereikt door een sterk op natuurontwikkeling gerichte inrichting: maar dan nog brengt de situering van het gebied in de bebouwde kom met een geringe bereikbaarheid vanuit grotere groengebieden met zich mee dat natuurontwikkeling dan vooral succes kan hebben in een wat grotere diversiteit van algemeen voorkomende soorten, zoals ook in tuinen en parken verwacht kunnen worden. Men moet dan vooral denken aan een meer natuurlijke begroeiing met meer bloesem en vruchten, meer soorten vogels, insecten en ongewervelde soorten (zie ook blz.15), mogelijk ook wat meer amfibieën, doch steeds vooral de algemeen voorkomende soorten.

4 SAMENVATTENDE CONCLUSIES

In samenhang tussen literatuuronderzoek, veldverkenning en habitatbeoordeling en voor een deel tevens veldinventarisatie, kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1) Vigerende regelgeving gebiedsbescherming

- * Natura 2000: Op de planlocatie zijn geen condities aanwezig welke gebruik door aangewezen soorten uit Natura 2000-gebied mogelijk maken: de regelgeving van de 'externe werking Natura 2000' is dus niet van toepassing (zie § 3.1).
- * PAS/ Besluit natuurbescherming: De berekening van de te verwachten stikstofdepositie wordt separaat van deze rapportage uitgevoerd (zie § 3.1).
- * Natuurnetwerk Nederland: het plangebied vormt géén onderdeel van het NNN of van 'bijzondere weidevogelgebieden' (zie § 3.1).

2) Bevindingen onderzoek

Alle geregistreerde ontheffingsplichtige soorten zoals behandeld in hoofdstuk 2, kunnen worden uitgesloten op basis van verspreiding of ontbrekende habitatcondities (zie § 3.2). Er is dus geen nader onderzoek nodig.

3) Broedvogels

Broedende vogels kunnen tijdens het broedseizoen (half maart tot half juli) kunnen worden verwacht in slootkanten, opgaande begroeiing en in afvalophopingen (stapels hout en stenen).

4) Overig faunagebruik

Overige ontheffingsplichtige soorten kunnen op basis van verspreiding op voorhand worden uitgesloten.

5) Uitvoering van verstorende werkzaamheden

- * Bij uitvoering is behalve de zorg voor broedende vogels (punt 3), ook de wettelijke zorgplicht voor amfibieën, grondgebonden zoogdieren en eventueel ook vissen, van kracht.
- * Met het ontzien van broedende vogels (zie punt 3) en het in acht nemen van de wettelijke zorgplicht ten aanzien van *alle* flora en fauna (o.m. ook amfibieën, zie blz. 15), zijn binnen de geldigheidstermijn van dit onderzoek geen directe belemmeringen van toepassing: de onderhavige rapportage vormt daartoe de bewijslast.
- * De geldigheid van dit onderzoek omvat 3 jaar vanaf de datering van dit rapport. Werkzaamheden kunnen op basis van deze rapportage binnen die termijn zonder aanvraag van ontheffing en overige consequenties, worden uitgevoerd.

6) Algemene natuurkwaliteit

- * In de huidige situatie is deze zeer beperkt met relatief geringe diversiteit.
- * Met op natuurontwikkeling gerichte ingrepen is de diversiteit te verbeteren, doch zal deze door de omstandigheden altijd beperkt blijven tot algemeen voorkomende soorten (zie ook § 3.3).

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Bij12 (2017). Automatische bijstelling grenswaarde PAS, <https://www.bij12.nl/assets/Status-Grenswaarde-1-september-2017-v2.pdf>
- Bij12 (2017). Wettelijk kader Besluit natuurbescherming, www.bij12.nl/onderwerpen/programma-aanpak-stikstof/wettelijk-kader/
- Boesveld, A (2011), A. Gmelyig Meyling & R. de Bruyne, De Levende Natuur 112/ 3: Natuurbeheer, bescherming en biotoopeisen van drie bijzondere Nederlandse slakken.
- Bos/ F. (2006), M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinder-stichting. De Dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7, Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland.
- Broekhuizen/ Sim (2016), Kamiel Spoelstra, Johan B.M. Thissen, Kees J. Canters en Jan C. Buys (redactie): Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Uitgever Naturalis Biodiversity Center en EIS-Nederland, Leiden.
- Creemers (2009) Raymond.C.M. en Jeroen J.C.W. van Delft (Ravon)/ redactie: De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, EIS-Nederland, Leiden.
- Dijkstra/ Klaas-Douwe B. (2002), Vincent J.Kalkman, Robert Ketelaar, Michiel J.T. van der Weide: De Nederlandse Libellen (Nederlandse Fauna 4). KNNV Uitgeverij.
- DR 2009. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen en aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Brief van de Dienst Regelingen, ffw2009.corr.046 van 25 augustus 2009, Ministerie van LNV (thans EZ).
- Floron 2011. Nieuwe atlas van de Nederlandse Flora. Stichting Floron/ KNNV Zeist.
- Gmelyig Meyling, A.W. & A. Boesveld (2008). Inhaalslag Verspreidingsonderzoek Molusken van de Europese habitatrichtlijn. resultaten van het inventarisatiejaar 2007/ Platte schijfhoorn *Anisus vorticulus*. Stichting Anemoon, Bennebroek, 30 juni 2008.
- Limpens/ H.J.G.A. (1997), K. Mostert en W. Bongers: Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Ministerie van EZ (2016). Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen, versie 1.3 december 2016.
- Musters/ Kees (1992). De Rugstreeppad. Orgaan van de Stichting Duin, nr. 41, december 1992.
- NDFF (2021). Quickscanhulp, registratie in samenwerking tussen Het Natuurloket, Gegevensautoriteit Natuur en Regelink, 2019.

NDFF/RAVON (2019). Online verspreidingsatlassen amfibieën resp. reptielen, <http://verspreidingsatlas.nl>.

Rijsewijk/ Arnold van (2006): Een Rugstreeppad in de Polder. Uitgave Ravon Friesland, druk Messerschmidt Grafische Diensten, Roosendaal.

REG 1979, Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen inzake het behoud van de vogelstand (Vogelrichtlijn, EEG 79/409, laatstelijk gewijzigd in 2006).

REG 1992/1997, Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke Habitats en de wilde flora en fauna (Habitatrichtlijn, EEG 92/43, laatstelijk gewijzigd in 1997).

Sovon 2018. Vogelatlas van Nederland, redactie Fred Hustings & Kees Koffijberg. Kosmos uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

Spitzen-van der Sluis, Annemarieke (2009) & Arnold van Rijsewijk. Voortplantings-succes van de Rugstreeppad in een intensief gebruikt agrarisch landschap. Tijdschrift RAVON - 31, augustus 2009/ jg. 10 nr.4.

Taharo 2019. Inventarisatie Huismus, Gierzwaluw en vleermuizen, Taharo Omgevingsmanagement.

GEBRUIKTE TERMEN EN AFKORTINGEN

aangewezen soorten Natura 2000

soorten planten en/of dieren welke in een ministerieel besluit ten aanzien van een Natura 2000-gebied zijn aangewezen als specifiek met betrekking tot dat gebied te beschermen;

andere soorten (Wnb)

eveneens beschermde soorten, niet behorend tot de soorten van Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn (Bijlage bij de Wet Natuurbescherming);

externe werking Natura 2000

de geboden m.b.t. Natura 2000 zijn ook van kracht voor aangewezen fauna-soorten buiten een als zodanig aangewezen gebied wanneer zij daar ook significant gebruik maken voor functies zoals foerage, dagverblijf of hoogwatervlucht-plaatsen (bijv. vogels) of voor overwintering (bijv. vleermuizen);

Ffw flora- en faunawet, voormalige natuurwetgeving (is vervangen door de Wnb);

fauna

dierlijke organismen waaronder zoogdieren, vissen, vogels, amfibieën, reptielen, insecten en andere ongewervelden;

flora plantaardige organismen zoals houtgewassen, kruidachtige gewassen, grassen en waterplanten;

foerageren

naar voedsel zoeken, voedsel verzamelen;

habitat

typische woonomgeving van een bepaalde soort;

Habitatrichtlijn, HR-soorten

soorten planten of dieren welke zijn opgenomen in de verschillende Bijlagen van de Europese habitatrichtlijn:

Bijlage IV: dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd;

natuurschade

de schade welke door werkzaamheden aan ter plaatse voorkomende (individuele van) beschermde soorten planten en dieren en vaste verblijf- en voortplantingsplaatsen daarvan, wordt toegebracht door bedreiging, verwonding, beschadiging of aantasting van de leefomgeving of specifieke biotoompomstandigheden;

NDFF

Nationale Databank Flora en Fauna;

NNN Natuurnetwerk Nederland;

ongewervelde soorten

diersoorten zonder dan wel met een uitwendig skelet, zoals weekdieren, kevers, mieren en insecten;

onthefing (Wnb)

een in het kader van de soortbescherming aangegeven toestemming tot onder meer het verstoren of (per ongeluk, onvermijdelijk,) doden van beschermde dieren en/of vernietigen van beschermde planten en hun groeiplaats welke bescherming in de betreffende wet wordt geregeld;

PAS Programmatische Aanpak Stikstof;

RAVON

Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland;

RvON

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (voorheen Dienst Regelingen);

ruderaal, ruderaal terrein

terrein dat sterk door menselijk gebruik is beïnvloed zoals stedelijke (groen-) gebieden, bouwrijpe terreinen, ophogingen, braakliggende terreinen, agrarische gronden enz.

soortgroep

groep organismen van dezelfde klasse of ondersoort: vaatplanten, mossen, zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, vissen, insecten (vlinders, libellen);

‘ter zake kundige’ (Ffw/ Wnb)

een persoon die:

- * op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt ecologie, en/of
- * als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, en/of
- * zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van soortbescherming en is aangesloten bij de daarvoor bestaande organisaties/ PGO's zoals RAVON, VZZ, SOVON, FLORON enz. (bron: Ministerie van LNV/ EZ);

vaste verblijfplaatsen (Ffw/ Wnb)

zomer-, winter- of paarverblijfplaatsen, vaste migratie- en vliegroutes en cruciale foerageerplekken van vleermuizen; vaste voortplantingslocaties van amfibieën; vaste verblijfplaatsen van Kleine modderkruiper, e.d.; schuil- en broedplaatsen van vogels welke jaarlijks opnieuw als zodanig worden gebruikt;

verspreidingsgegevens/ -onderzoek

met steekproefonderzoek vastgestelde gebieden waar een bepaalde soort verwacht kan worden;

Vogelrichtlijn, VR-soorten

vogelsoorten die zijn opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn; volgens het Europese recht wijzen de lidstaten beschermingszones aan om voor alle aangewezen soorten een voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen om populaties van deze soorten in stand te kunnen houden;

vrijstelling, provinciale (Wnb)

een in het kader van Wnb geregelde provinciale toestemming tot onder meer het verstoren of (per ongeluk, onvermijdelijk,) doden van beschermde dieren en/of vernietigen van beschermde planten en hun groeiplaats, geregeld voor categorieën zoals aangegeven in de Bijlage bij Wnb Onderdelen A & B;

wettelijk belang (Wnb)

in de natuurwetgeving zijn een aantal verschillende belangen opgenomen op basis waarvan het beschermingsregime met betrekking tot soorten van de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn, mede wordt genuanceerd;

Wnb Wet Natuurbescherming welke vanaf 1 januari 2017 de beschermingskaders met juridische verboden, verplichtingen, voorwaarden en toestemmingen biedt voor (het omgaan met) flora en fauna;

zorgplicht

de in de wet vastgelegde plicht (art. 2) dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt. Overigens geldt de zorgplicht ook voor planten (LNV 2005).
